

در مناطق روستایی آلبانی شبکه گسترده‌ای از صندوقهای وام روستایی وجود دارد که کمیته‌های انتخابی محلی اداره آنها را به عهده دارند.

شجاع و ایثارگر، در عین حال غم‌انگیز و شورآفرین است. به گفته یکی از مردان آن روستا: «زنانی که عضو بانک روستایی هستند به چشم مسئول‌ترین افراد روستا دیده می‌شوند. و طبیعی است که برای تأمین آینده کودکانی که بی سرپرست مانده‌اند، چشم همه به زنان دوخته شود».

■ قرقیزستان ■

آیا واحد اقتصادی خرد ممکن است در کشوری به موفقیت برسد که در آن تا همین اواخر، مؤسسه خصوصی، نامطلوب، محکوم و حتی ممنوع بود؟ در ۱۹۹۴، FINCA نخستین بانکهای روستایی را در آسیای میانه، در پایتخت دولت تازه استقلال یافته قرقیزستان - شهر بیشکک - ایجاد کرد. شهر بیشکک در پای گران کوه هیمالایا از رخوت اقتصادی طولانی به در می‌آید، رخوتی که حاصل بهره‌مندی از یارانه‌های نظامهای شوروی بود. امروزه میزان بیکاری به ۱۵٪ برآورد می‌شود. و با توجه به تعداد مؤسسات دولتی که در حال خصوصی شدن یا ورشکستگی هستند، باید گفت که این تازه آغاز ماجراست. اهالی هر چه بیشتری به هر دری می‌زنند تا حقوقهای ناچیز بخش دولتی را تکمیل یا جایگزین سازند.

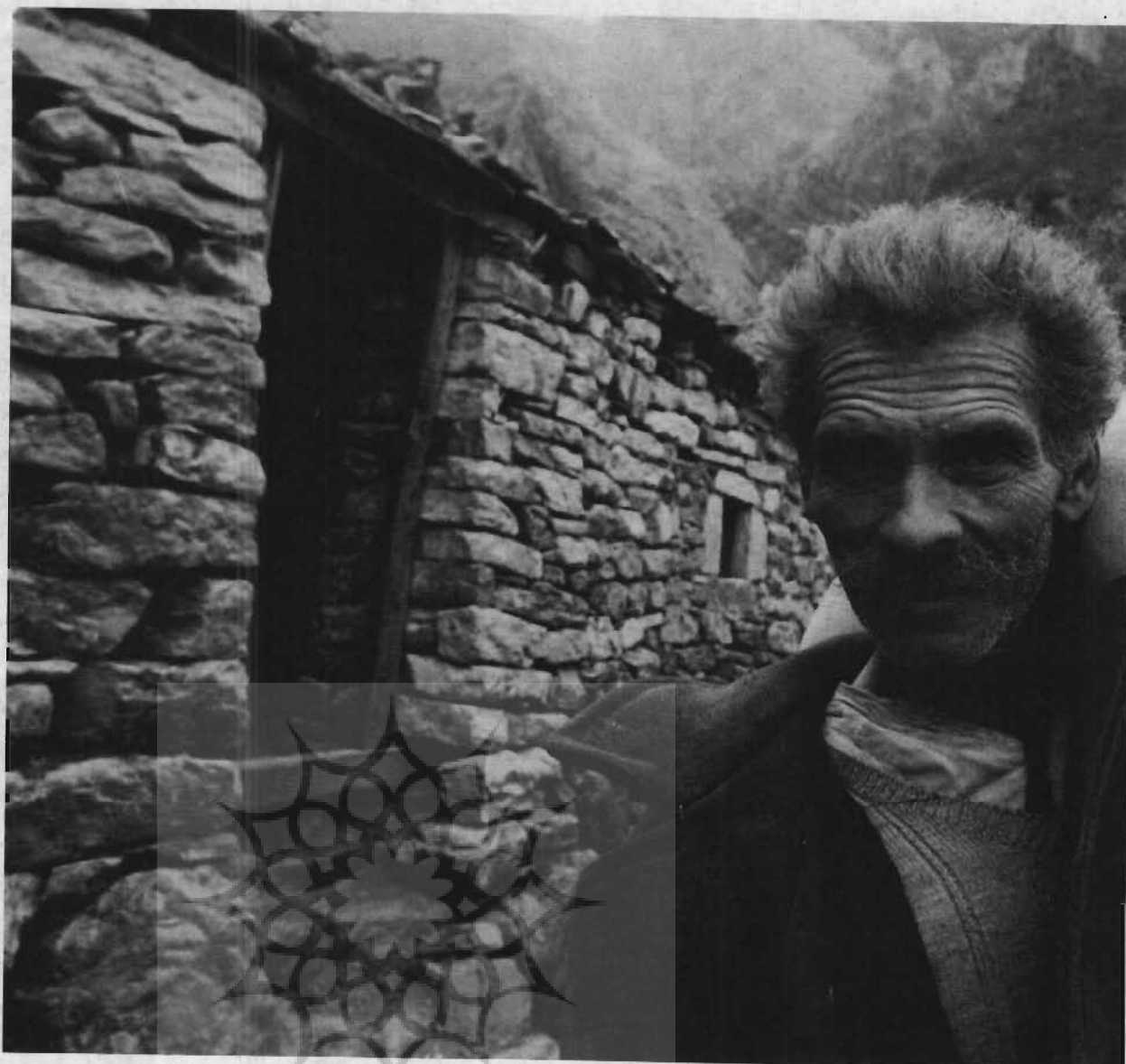
امروزه بانک روستایی برکت اولین وامهای خود را اعطا می‌کند. بانکهای روستایی در قرقیزستان کوچکتر از بانکهای سایر مناطق هستند و همین امر تاحدی نشاندهنده بی‌اعتمادی متقابل اعضایی است که بیشترشان هیچ وقت در طول زندگی خود مؤسسه‌ای را اداره نکرده‌اند. در درون FINCA ما فرا گرفته‌ایم که به تصمیمهای افراد در مورد گزینش اعضا یا اعطای وام احترام بگذاریم، زیرا اطلاعات آنان از اوضاع محل به مراتب از ما بیشتر است. در حال حاضر پانزده وامگیر این بانک تصمیم گرفته‌اند که مبلغ وام خود را به خرید و فروش کالاهای مصرفی در بازار محل اختصاص دهند. در خانه رئیس بانک، برای ما ضیافتی برپا کرده‌اند. ما روی قالی نفیسی نشستیم. دیگران دیوارها را با قالیچه‌های زینتی چشم‌نواز تزیین می‌کنند. قیمت این قالیچه‌های دستی در محل کمتر از ده دلار، و در جاهای دیگر دست کم ده برابر بیشتر است.

این نشست، با رعایت قوانین دموکراسی، با انتخاب رئیس، خزانه‌دار و منشی بانک آغاز می‌شود. رئیس از دستور کار دیگر بانکهای FINCA پیروی می‌کند: گزارش مالی، تصویب و اعطای وامها، جمع‌آوری سهمها و پس‌اندازها. با توجه به اندازه کوچک این بانک روستایی، ما در کاربرد ضوابطمان در مورد قرقیزستان فقط تغییرات کوچکی داده‌ایم. قبلاً به ما گفته بودند که در اینجا تقریباً هیچ کس به اعتبار خرد علاقه‌ای ندارد، اما در واقع تقاضا برای این اعتبار بسیار بالاست. البته امروزه FINCA قرقیزستان فقط ۲۳۰۰ عضو دارد، اما این جنبش که اخبار آن در این کشور پنج میلیونی دهان به دهان می‌گردد، امکان گسترش بسیار دارد. ■

سه وام کوچک

ماریا نوواک

رایجترین شکل استخدام در کشورهای پیشرفته، پرداخت دستمزد است. با این وجود به علت بحران اقتصادی و میزان بالای بیکاری، از اوایل دهه هشتاد، نسبت افراد صاحب شغل آزاد افزایش یافته است. وامهای کوچک یکی از ابزار توسعه در این بخش است. انجمن حق ابتکار اقتصادی (ADIE) در سال ۱۹۹۰، در فرانسه دایر گردید و از همان آغاز توسط تعدادی مؤسسه

در شمال نیز، مانند جنوب وامهای کوچک می‌تواند به تقویت جامعه کمک کند

مجله علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فلزات. بقیه با هوشیاری از امکانات تکنولوژی مدرن بهره می‌برند. مثل کار کردن از راه دور - ارائه خدمات منشیگری از خانه.

آنچه بیشتر آنها را از هم‌تایانشان در کشورهای جنوبی متمایز می‌کند، مشکلات و پیچیدگیهای اداری و هزینه‌های اجتماعی است که باید از عهده آن برآیند. تأمین اجتماعی که اکثریت قشر آسیب‌پذیر را تحت پوشش دارد سعی می‌کند با تشویق مؤسسات قدرتمند، مشاغلی جدید ایجاد کند.

اما هزینه کمک به افراد بیکار، به منظور ایجاد شغل دائمی برای آنها، سه برابر مقداری است که دولت در مدت یکسال و در ایام بیکاری به آنها می‌پردازد. دولت فرانسه با پرداخت وامهای کوچک به مردم حاشیه‌نشین آنها را در رفع نیازهایشان یاری می‌دهد.

خصوصی، دولت فرانسه و اتحاد اروپا مورد حمایت قرار گرفت. انجمن (ADIE) تا به امروز توانسته است به کمک افراد بیکار با حداقل دستمزد (RMI)^۱، بیش از ۲۵۰۰ مؤسسه کوچک برپا کند. این انجمن در چهارده منطقه فرانسه شعبه دارد و با بانکهای رسمی پس‌انداز و تعاونی مانند Credit Mutuel و Credit Municipal همکاری می‌کند.

نزدیک به چهل درصد از مشتریان انجمن (ADIE) هیچگونه آموزش عملی را به اتمام نرسانده‌اند و حدود ده درصد به ندرت قادر به خواندن و نوشتن هستند. ولی آنها در مدرسه سخت زندگی، قابلیت و توان کار کردن کسب کرده‌اند که هیچ آموزش رسمی نمی‌توانست به آنها بیاموزد. برخی از این افراد به دنبال مشاغلی هستند که به طور معمول با فقر درآمیخته است مانند دوره‌گردی و خرید و فروش قراضه

طرحی در توزلا

جمهوری بوسنی و هرزگوین با مجموعه‌ای از مشکلات ناشی از انتقال اقتصاد و اقتصاد جنگزده مواجه است. بیکاری در میان افراد در سن کاری به مرز ۶۴ درصد می‌رسد و ۸۰ درصد از جمعیت با کمکهای بشردوستانه زندگی می‌کنند.

به منظور حمایت از فعالیتهای ابتکاری و رهایی از کمکهای بشردوستانه و حرکت به سوی فعالیتهای اقتصادی، بانک جهانی طرح آزمایشی را در توزلا به مرحله اجرا گذاشته است. این طرح که بر کمک به افراد بی‌خانمان، سربازان دموپلیزه (از حالت بسیج به حالت صلح درآمده)، کشاورزان خرد و افراد بیکار متمرکز است، از طرف سازمانهای دولتی پشتیبانی می‌شود که در خلال جنگ با تلاش بسیار به افراد غیرنظامی کمک می‌کردند. میانگین وامها از ۳۰۰ تا ۶۰۰ دلار به نسبت طرحها و قابلیت وام‌گیران متفاوت است. در مراکز مهاجرنشین، وامها به زنان تنهای صاحب فرزند امکان می‌دهد تا اقدام به اجاره قطعه زمینی برای کاشت سیب‌زمینی، خرید گاو یا بز، بافندگی یا گلدوزی نمایند. این افراد در روستاها، معمولاً در بخش صنعت یا مشاغلی سرمایه‌گذاری می‌کنند که مکمل درآمد ناچیز کشاورزی باشد. در شهرها که بازار وسیعتر است، این وامها با ایجاد مشاغل، مردم را قادر به ایجاد یا پایه‌گذاری مؤسسات کوچک می‌نمایند. وامهای کوچک به کشوری تازه از جنگ رها شده، کمک می‌کند تا به سمت آینده حرکت کند.

پایین، چپ، صنعتکاری از اهالی بوردو (فرانسه) برای یک گروه تئاتری، یک سلاح باستانی را بازسازی می‌کند. او کارش را با دریافت وامی از انجمن حق ابتکار اقتصادی (ADIF) آغاز کرد.

پایین، آوارهای که طی جنگ در یوگسلاوی سابق، همه چیزش را از دست داد پس از دریافت وامی از بانک جهانی برای حمایت از ابتکارهای محلی، چند بز خرید و اکنون با فروش شیر آنها خانواده‌اش را اداره می‌کند.

با متلاشی شدن تعاونها و مزارع دولتی آلبانی که در سال ۱۹۹۲ آغاز شد، هر یک از کشاورزان بدون دریافت هیچگونه ابزار کشاورزی و کمک مالی، خود، سرپرستی زمینهای کشاورزی را با میانگین ۱/۴ هکتار عهده‌دار شدند. بخشی از طرح فقرزدایی روستایی که تحت تأمین مالی بانک جهانی و کمک بین‌الملل است، با فراهم کردن سرمایه‌های اعتباری و انتقال منابع به نواحی روستایی به بازسازی مناطقی از روستا می‌پردازد که در دوران حکومت کمونیستی ویران شده بودند.

به مدیریت کمیته‌های برگزیده توسط کشاورزان و با حمایت از صندوق توسعه روستایی آلبانی، این صندوقها در روستاها به واگذاری و جمع‌آوری قسط می‌پردازند. تا به امروز ۸۰۰ فقره وام واگذار شده است، میانگین مبلغ این وامها به تدریج از ۲۰۰ دلار به ۴۰۰ دلار با ۹۹/۵ درصد میزان بازپرداخت افزایش یافته است. این شبکه تاکنون تنها پنج درصد از روستاهای آلبانی را تحت پوشش قرار داده ولی به سرعت در حال توسعه یافتن است. با تصویب قانونی در آوریل ۱۹۹۶، صندوقهای اعتباری اجازه جمع‌آوری پس‌اندازها را نیز دارند. موفقیت وامهای کوچک در روستاها باعث شده است تا دولت این برنامه را به شهرها توسعه دهد، جایی که وامها با میانگین ۲۰۰۰ دلار به اشخاص واگذار می‌شود.

علاوه بر تأمین سرمایه، وامهای کوچک، کشورهای کمونیستی سابق را قادر می‌سازد تا با خصوصی‌سازی اقتصاد، تشکیل مؤسسات جدید و تسهیل انتقال به اقتصاد بازار، به تمرکززدایی تصمیم‌گیری بپردازند.

۱. RMI، کمک هزینه‌ای است که توسط دولت فرانسه به افراد بالای ۲۵ سال که منبع درآمدی ندارند، پرداخته می‌شود.

